

MAGY
ARFA
USZT

FORUM

BALÁZS ATTILA

Balázs Attila új regénye komikus kísértetjárás: három legendásan *ördögös* figura – doktor Faust, a debreceni Hatvani professzor és a zseniális feltaláló, Nikola Tesla – találkozik össze egy mai magyar (ki tudja, hányas számú?) kórteremben. Ezek a mi *fausztjaink* azonban inkább *infaustusok*, azaz kivételes képességeikkel is hányódó, szerencsétlen lelkek a történelmi varietében – mi mások is lehetnének?

(Reményi József Tamás)

10.

Kedves olvasóink, figyelőink, nézőink, hallgatóink! Hölgyek, urak! Vajon megfordult-e eme csaknem szimultán közreadott, illetve közvetített múltkutatásunk-időutazásunk közben, amelyben több szereplő is elmondja a magáét, s nyugodtan belekotyorászhat több szem többet lát alapon a historiába, és amelyben az égben eltűnő nyomok mellett akadnak szép számmal vízbe veszők is (legalábbis virtuálisan), eszükbe jutott-e, hogy például mire képes a só? Amelyik be tud kebelezni – legkevésbé csak kifakítani –, mondjuk, egy egész királyi palástot (legyen akár ógörög, vagy éppenséggel kopt!), ugyanakkor önnön természetének furcsa dialektikája szerint elképesztő őrzőerővel is bír. Hagyjuk picit békén Hatvani professzor úrékat, hadd pihenjenek meg morzsányit az őket is kimerítő állandó figyelemtől, mert higgyék el, nem fog ártani nekik. (Attól még fülelhetnek.) Hagyjuk kicsit magára a mi Szent Koronánkat is, elhantolt-kihantolt és így tovább, de immár biztonságnak örvendő, színek kavalkádjában tobzódó, messzi Észak fényénél is szebben csillámló Magyar Diadémunkat, koronázási jelvényeinket, ezt az egész izgalmas, ugyanakkor nemes, cikcakkos, zezzugos történetet, ezzel együtt maradjunk még egy ideig a szabadságharc témájánál. Ha már picit el is távolodtunk tőle az előző fejezetben, most töltsünk még egy kis időt annak pufókan fénylő holdudvarában, mielőtt visszatérnénk az elferdült kereszt motívumához, hogy attól majd messzire rugaszkodjunk ismét.

Szorgalmas vidéki krónikásunk, Anonymus B. érdekes anyaggal jelentkezett, amelyet egy kis kitérőként ezen a ponton szeretettel önök elé tárunk. Kérjük, fogadják hasonló örömmel szintén időutas (szintén zenész?), rokon lélek tudósítónk önmagát felülmúló igyekezetét. Az övé a szó, *halló-halló!*

Megj. Csak annyit még előtte, hogy lám, ő is hivatkozik mindannyiunk kedvencére, Tóth Bélára, aki nála egyértelműen és úgyszintén doktori titulusnak örvend. Előzeteséből legalábbis ez derült ki. Ami érdekes dolog, mert alapforrásaink szerint T. B. ugyan a pesti egyetemen orvostudományi és természettudományi tanulmányokat folytatott, ám nem szerzett diplomát soha. Aztán valahogy mégis az élére került annak a már említett egyetemi küldöttségnek, amelyet a törökökhöz szalasztottunk egykor. Választ keresnénk erre? Valószínűleg ő beszélt legflottabban törökül úgy, hogy nem is kellett a csibukot férfiatlan zavarában szájának egyik szegletéből a másikba tologatnia.

Ezen a ponton beleszól a dolgokba maga a Tudósító is.

– Üdvözlöm önöket! Kérem szépen, íme hát e szerény munkám, a...

Katona, sóban

Ha elképzelünk egy majdnem egyenes vonalat, amely öszszeköti Újvidéket Odesszával, akkor ennek – durva meghatározás szerint – a közepe táján találjuk Nagyszebent, Nagyszeben közelében pedig Vízaknát, a mai *Ocna Sibiului*, egy városkát, amelynek vízzel megtelt régi bányáiban a lerobbant légutaknak és renitenskedő egyéb szerveknek kedvező sófürdők vannak. Ma már kevesen emlékeznek rá, hogy a csendes, kellemes pihenést ígérő Vízakna környéke egykor elkeseredett küzdelemtől visszhangzott: a magyar szabadságharc legendás, apró termetű, kalapácsujjú lengyel Bem apója itt vívta egyik –

túl sikeresnek éppen nem mondható – csatáját a vérszomjas, súlyos asztmában szenvedő osztrák Puchner hadával. 1849. február 4-én Beméknek nem jól álltak a csillagok, de mint tudjuk, Apóéknak a Maros menti piski hídnál később sikerült újra magukhoz ragadniuk a kezdeményezést, és merészen kihasználva Puchner vízaknai „inhalációs szünetét”, március elején Nagyszebent is elfoglalták. A biztos támaszától megfosztott, légért kapkodó császári vezér kénytelen volt seregével együtt az akkori cári csapatoktól megszállt román fejedelemségbe menekülni.

Hogy ne részletezzem: azt is tudjuk, hogy a végjátékban a szabadságharc tüze kialudt, és magyar földön a Puchnernél sokkalta brutálisabb Haynau rémuralma következett, amikor csak a kivégzőosztagok fegyverei dörögtek, és még a legbátrabb szívekben is nagy sátrat vert a félelem. Aztán azok a pusokák is elhallgattak.

Itt lomhán, zökkenőmentesen fordul a történelem kereke, eltekintve a megakasztására tett egy-két további kísérlettől.

A Nagyszeben és Vízakna között húzódó hosszú, vastag és puha csendet, amelyben még a mára már kihalt vagy átmúltalódott erdélyi pöttyös farkasnak (*Hyaena transsylvaniensis*) is először torkára fagyott a kacaj, aztán meg az is elfáradt rettegni, szóval ezt a halotti csendet egészen másféle lövöldözés törte meg a század vége felé.

A krónika feljegyezte, hogy 1890. július 3-án rettenetes felhőszakadás és jégeső látogatta meg déli irányból Vízaknát. Akkora, amelyhez foghatóra a legidősebb vízaknaiak sem emlékeztek. Döngött, csattogott minden. A fülsiketítő zajt csak fokozta, hogy egy osztrák származású felfedező-kalandor – a dolog éppen úgy esett – itt próbálhatta ki híres, görbe csövű viharágyúit a tornyosuló fellegek eloszlatására. Tette ezt Mária Terézia akkor még érvényben lévő tilalma ellenére, amelyet Mária Terézia a boszorkánymesék tarthatatlanságára és

az eljárás eredménytelenségére hivatkozva hozott volt még a tizennyolcadik század közepén. Ám meddőnek bizonyult ennek a „törvénytelen embernek” minden, elvégre jóhiszemű igyekezete. Hiába lődözött elébb szentelt viaszból készült labdacsokat az égboltra, aztán meg valódi, propellerszerű éles lövedékeket, a küldemény vagy nem jutott el a felhők magasságáig, vagy ha még odajutott is, nem idézett elő változást a felhők állapotában. Mert hát tudvalévő, hogy a villám például nagyobb galibát okoz, mint az ágyú, mégsem akadályozza meg a jégeső képződését.

Mi sem találóbb itt, mint arra gondolni, hogy végtére is a legnagyobb ütközetek ezernyi dörgő ágyúja sem módosítja az időjárást. Bár az is igaz, hogy eddig még senki nem hagyta abba a harcot, s kezdett – akárha egységes vezényszóra – egyszerre a menny boltozatára tüzelni.

Szó, ami szó, a kísérlet nem vált be. Ellenben talán hozzájárult ahhoz a káprázatos jelenséghez, amely amolyan sátáni glóriaként fénylett föl az égen, és amelynek közepén a bámsz vízaknaiak elképedt szeme láttára – évtizedekkel a szabadságharc bukása után, néhányukat örökre elvakítva – megjelentek az apokalipszis lovasai.

Abban a pillanatban elhallgatott minden, és fél kukoricacsó lemorzsolásának idejéig nem hallatszott semmi, de látszott: ugyancsak minden! Az első lovas lengő fehér csődörön lovagolt, kezében íj, fején korona. Ő a Hódítás lovasa. A második vérvörös kancán érkezett, sötét páncélban, baljában hatalmas kardot forgatott kihívóan. Ő a Háború lovasa. A harmadik fekete paripán ült, kezében üres mérleget himbált. Ő az Éhínség lovasa. A negyedik színeváltó ménen vágatott, és olyan sovány volt, mint egy csontváz. El lehetett képzelni csontjainak zörgését. Márpedig ő volt a Halál lovasa. (Koponyáján csuklya, dögvész a lehelete...) Az egész hajmeresztően fenséges és egyben alpári jelenetet – amolyan söprögetőként –

maga a Pokol zárta. Itt – az egyetemes villódzásban, kénköves bűzben – Kossuth Lajos szabadságos fővezér kétségbeesett sikolyával vége lett a nem e földi látványnak. Úgyhogy a szemtanúknak nem maradt más hátra, mint keresztet vetni és a talajra borulni. Közöttük egy Szász Géza nevű, szorgosságáról nem éppen híres, negyven év körüli szikár agglegénynek is, aki valószínűleg ott hibbant meg, hogy később remeteségbe vonuljon a Hargitára, ahol hosszú évek során jegyezte papírra *Vízaknai Szt. Géza jelenései* munkacímmel a maga látomásait a világ végének eljövételéről.

Géza életműve ugyan túlélte az első világháborút, ám végképp elveszett a második világégésben. Csak a címe maradt meg, az is Géza tiszta hegyi levegő által pergamenné száradt, közszemlére tett homlokára írva, ahonnan nem kopott le soha. És akkor már itt is vagyunk annál a motívumnál, amely mintegy dialektikusan megelőlegezi azt a furcsa valamit, ami később a vízaknai csodaként járta be a világot széltebe-hosszába, nagy vihart kavarva a korabeli Egyesült Államok tudományos köreiből is, a gyakorta emlegetett Benjamin Franklin villámhárítójának jókora őshazájában. Talán csak azért, hogy mára – a mindenféle további fertelmes kataklizma korában – csaknem egészében elfelejtődjön.

Tehát ott tartottunk, hogy Vízakna városát – miképp azt dr. Tóth Bélánál is olvashatjuk furcsa eseményeket egybegyűjtő, érdekesítő könyvében, netán épp egy lustálkodó vízaknai nyaralás kellős közepén mindenkinek figyelmébe ajánlva innen is –, ott tartottunk hát, hogy Vízaknát 1890. július 3-án rettenetes felhőszakadás és jégeső lepte meg. Márpedig volt ott a közelben egy talán a mai nap, a Krisztus utáni kétezres években is létező, Ekhó-akna nevű, akkor már rég elhagyott sóbánya, amelyről az a hír járta, hogy – miképp kagylóból a tenger morajlása – belőle a vízaknai ütközet halálhörgései jönnek vissza. Nos, ebből az Ekhó-aknából, amelyet még 1824-

ben elárasztott a víz, említett napon földalatti dörgés, forrás hallatszott, majd mintegy tizenöt méter magas, kéve alakú, zubogó-sistergő folyadékoszlop lövellt ki, amely messze fecskendezte undorító habját. Az ár tetején a bánya támogatására használt deszkák, gerendák táncoltak, közöttük pedig emberi hullák.

– Félelmetes és nagyszerű volt ez az apokaliptikus látvány – véli könyvében dr. Tóth.

Másnap, mikor a vihar elült, vakmerő férfiak – nagy veszedelem és fáradozás között – ötvenöt ép testet húztak ki a hatalmas pocsolyából, gyűjtöttek egybe annak peremén. Két nap múlva meg egy ötvenhatodikát is horogra akasztottak. Az ötvenöt halotton látható vágott, szúrt és lőtt sebek kétség nélkül arra vallottak, hogy ama honvédek maradványaival van itt cseppet sem kellemes dolog, akik a szabadságharcban, 1849. február 4-én Vízaknánál elesetek, és akiket a következő nap bedobáltak az Ekhóba. Még nagyobb lett a csodálkozás, amikor az ötvenhatodik holttestben teljes bizonyossággal felismerték Kolla Mátyás „nagytermészetű” szebeni koldusbíró, aki azelőtt három esztendővel öngyilkosságot követett el a szóban forgó aknába ugorva, mert szerelmes lett egy cigány lányba, aki féltékenységből lósörényszálat hurkolt Kolla Mátyás veszejeire, míg az nyálát csorgatva aludt, úgyhogy reggelre ellilult és használhatatlanná vált – minden nő irányába – Kolla Mátyás férfiassága.

E fantasztikus hír hallatára az emberek ezrével sereglettek oda – ki gyalog, ki kocsin, ki vasúton – saját szemükkel győződni meg a hihetetlen dologról. A csoda igaznak bizonyult: a kéregetők megregulálásával egykor megbízott Mátyás koldusbíróra szinte mindenki ráismert. Vagy legalábbis ráismerni vél.

Ami azt a kérdést illeti, hogy a többi ötvenöt holttest csakhogy az 1849-ben elesett honvédeké volt-e, nincsen helye a kételkedésnek. Még élő szemtanúk egyhangúlag vallották dr.

Tóth előtt, hogy Bem tábornok, miután a császári csapatok 1849. február 4-én legyőzték, több mint háromszáz halottat hagyott hátra a csatatéren, s e halottakat február 5-én meztelenül az Ekhó-aknába hányták a tisztogatók, mert a farkasordító hidegben keményre fagyott földbe lehetetlenség volt sírt ásni. A Benedek-krónikában (szerzője bizonyos Benedek Antal, akiről a kevésnél is kevesebbet tudunk) a historikus így ír hegyes lúdtollával: „*Mikor 1849-ben Bem tábornokot a császáriak Puchner vezérlete alatt megrohanták és Vízakna mellett legyőzték, a csatatéren maradt, mintegy háromszáz halottat az akkori inspektor, Szász János [Vízaknai Szt. Géza nagyapja – dr. T. B. megjegyzése!] parancsára, ebbe a bányába dobálták.*” Kétségtelen tehát, bólint Tóth doktor, hogy az aknából kikerült ötvenöt hulla ama katonáké közül való, akik 1849. február 4-én hősi halált haltak Magyarország szabadságáért. Az ötvenhatodik holttesten ing volt, s mivel még szemöldöke, bajusza és részben a haja is megmaradt, teljes bizonyossággal fel lehetett benne ismerni Kolla Mátyást, az öngyilkos koldusbíró.

A tetemek boncolását bizonyos dr. König Henrik Aurelius végezte, egy halk szavú, pedáns ember. Igen nagy tudományos érdekességű jegyzőkönyvéből dr. Tóth magyar múmiaszakértő a továbbiakban közli mindazt, ami szerinte a nem-doktor közönséget is illetheti. Eszerint – aki nem bírja, fordítsa el a fejét! – a holttestek a szöveteknek sós vízzel való átívódása és a belsőjükben történt sókristály-lerakódás révén feltűnően nehezek voltak. A halottas merevség – leszámítva Kolla Mátyás hímtagjának a halálban valamitől visszatért, dacosan ágaskodó, erősen jobbra ferdülő megkeményedését – csekély; semmi rothadás, a szaguk olyan, mint a régi, beszózott húsé. Fel voltak duzzadva, és igen hasonlítottak az anatómiai célokra sokáig borszeszben tartott tetemekhez. A bőr hamuszínű, kemény tapintású, sima, csak a talpon és a tenyéren ráncos – miképp hosszú fürdés után. A honvédekről minden haj és szőrzet el-

tűnt, még egy pihe se maradt sehol. Az ajak, a száj, a szemhéj nyálkahártyája halovány és finom.

Valamennyi szem kicsurgott – Kolláét kivéve –, még hozzá úgy, hogy az üvegtestnek és a lencsének nyomát sem lehetett találni (ún. *sószem*). A fül kagylóját, nyílását, valamint az orrlyukakat finom művű, tű alakú sókristályok lepték be. A köröm részint sima, fehér, részint erősen tapadó, igen vékony, sárgás réteggel fedett, mely réteg alatt meg lehet látni még a köröm feketéjét is. Miután a halottak huzamosabb ideig heverték a levegőn, és a víz elpárolgott, bőrük olyan lett az apró sókristályoktól, mintha cukorral lettek volna behintve. A mélységbe vetéskor történt zúzódásokon kívül valamennyi testen látszottak a kardvágások, a háromszögű szuronydöfések és a lövések.

Egy tetemen követni lehetett az egész lövéscsatornát, mely a jobb bordaívától a májon át, a bal tüdőkaréj alatt, kissé ferdén fölfelé az alsó lapockaizomig terjedt.

Doktor König azt írja, hogy amikor kiköszörült késével végighasította ezeket a sókristályokkal teli testeket, nyikorgást hallott és olyasmit érzett, mintha szalonnabőrt vágna. A mellkas, a hasüreg, a szív, a belek, az ízületek telis-tele a sónak kisebb-nagyobb, kocka alakú kristályaival. A vizsgálódót az lepte meg a legjobban, hogy minden olyan frissnek látszott, mintha tegnapi halottakkal volna dolga. Semmi belső rész nem volt, amelyet ne járt volna át a megkristályosodott só. Még a kiütött, kifújt csontvelőben is bőven mutatkoztak az apró sótáblácskák.

Dr. König Henrik Aurelius aztán a Tihamér nevű, kivénhedt baknyulán és számos más alanyon, alannyal, az idő metafizikai felgyorsításával végzett kísérlet segédelmével győződött meg arról, hogy az Ekhó-akna vize a legkitűnőbb konzerváló folyadék – a laboratóriumban is! Testek, testrészek változatlanul maradnak meg benne, ugyanakkor a sűrű sóoldatban minden

elrohad (ahogy egy sonkapácolás alkalmával azt e sorok írójaja, közvetítője is megtapasztalta egy újabb század jobb sorsra érdemes évében). – Mindez arra vall, hogy a honvédek testi épen maradásának oka nem csupán az akna vizében levő igen sok klór-nátrium-, hanem a víz kénsavas mész-, jód-nátrium-, klór-magnézium-, klór-kálium-, klór-kalcium-tartalma is. Az Ekhó-akna vizének sója tehát alkalmasint azonos a Thököly-sóéval, mely Európának, sőt talán az egész világnak leg-erősebb jódos és más összetevős, megőrző erejű sója.

Dr. König Henrik Aurelius a vízaknai tünetmény révén megdőltnek ítéli azt a régi fiziológiai tételt, hogy a bőr nem bocsátja át a testet körülvevő folyadékot. Mert igenis!

Hát ez lenne a katona, sóban.

Dr. Tóth Béla itt berekeszti szavát.

Más forrásokból derül ki, hogy a vízaknai honvédeket a végén, persze, megérdemelt örök nyugovóra helyezték, Kolla Mátyás koldusbíróval együtt. Ám ez utóbbit egy éjszaka kiásták a vándorcigányok, és magukkal vitték. Hogy milyen kalandos utóélet során, pontosan nem tudni, de tény, hogy Kolla Mátyás e kerek világnak valószínűleg egyetlen embere, aki halála után járta be az Egyesült Államokat. Mert Kolla Mátyás múmiáját a koldusbíró posztumusz karrierjének feltételezhető budapesti szakasza után valahogy kicsempészték oda – netán elegánsan elkanyarodva az Újvidékkal szembeni Pétervárad ágyúi előtt a Dunán, útban a Fekete-tenger felé, Odesszából pedig irány Amerika! –, ahol aztán vándormutatványosok hurcolták körbe az élő tizenkét mellű nővel, a hatvanfogú hermafroditával és a hátán pörgethető hatfejű teknőssel együtt. Míg Utah szövetségi államban egy James Kinsella nevű tagbaszakadt seriff – az erősen vallásos érzületű, megbotránkozott felesége meg a saját bigottsága hatására – le nem állította az „ízléstelenséget”. El nem kobozta Kolla Mátyás koldusbíró földi maradványait, és át nem adta Salt Lake City Múmiatani Intézetének.

Aztán innen – hosszabb vizsgálatok után – valószínűleg kiszuperálták Kolla Mátyást, mert e sorok körmölője még látta őt 1979. szeptember 13-án San Franciscóban, a Fisherman's Wharf vízparti turisztikai negyedben, úgymond visszacsatoltan a *show business*be. Kolla Mátyás egy üveg szarkofágban feküdt valamelyik kínai uralkodó középső ujjának meg egy eredeti emberi szőrzettel borított, hamisítatlan emberi fogakkal ellátott japán szobornak a szomszédságában. Alatta réztábla hirdette, hogy ő meg nem más, mint *Mathias Colla*, a híres transzilván vámpírok egyike. Vámpírlátvány öt dollárért. És mechanikus denevérek húztak el az elszörnnyedt látogató feje felett, az említett összegbe kalkuláltak. De ez még nem minden. Kolla Mátyás időnként felsóhajtott, s mondott valamit: románul.

Vízaknai Szt. Géza pedig ezt jövendölte magyarul:

– Ha majd még legalább kétszáz vak honvéd felkel sírjából, és a halott koldusbíró is lábra kap, akkor majd a világ elveszik a könyvek ítéletnapj tengerében, melyben a folyóvizek is feloldódnak.

– Mit mondhatott az a Kolla románul? – elmélkedik dr. Faust.

– Valami olyasmit, feltételezem – mondja Hatvani doktor –, ami magyar kiejtéssel így hangzik: *mulcumeszk*.

– Az meg mi?

– Olyan köszönőmféle.

– Azt hitte szegény feje, hogy Romániában van? Nahát. Viszont ismeri azt a viccet?

– Melyiket?

– Amikó az öreg székely aszongya az asszonyának, hogy olyan szép álma vót, az meg kérdi, hogy mi vót az? Ösméri?

– Nem.

– Há', aszongya, hogy álmodta, hogy Bukarestben járt. Mire az asszony, hogy abba' mög mi vót olyan szép? No mi?

– Dunsztom sincs, ahogy maga mondaná.

– Hogy útlevel kőt hozzá, hi, hi, hi!

Faust doktor nyerítve nevet. Pont úgy, tényleg, ahogy szokott, könyökével oldalba böki dr. Hatvanit, aki erre megszólal.

– Valahogy mégsem szeretem az irredenta vicceket.

– Nem is csípi, nem komálja, mi a baja, ki nem állja? No mi a nehézség velük?

– Több kár származik belőlük, mint haszon.

– Hát abból meg – a nótázásra gondolok, ugye –, hogy például: Kalász, kalász, árva magyar kalász... Meg az, hogy Késmárk felől süvít a szél...

– ...hogya a magyaroknak keserű a kenyér? Több öröm, mint öröm.

– No látja, az ördög is így van valahogy a saját veszteségeivel. Ha jól összeszámolja őket.

– És akkor szomorú?

– Amennyire csak ő bír ezen a világon. Ebben világ bajnok. Pokoli blues.

– Nincs ocsmányabb látvány a föld színén, mint egy ördög, ha meghasonlott.

– Goethe szavaira Katona József ragyogó gondolatával tudok válaszolni: ...amíg sírnak az ördögök, addig talán az emberiség örülhet.

Dr. Hatvani rögtön lecsap erre.

– Azért nem áll olyan rosszul Lucifer szénája, nem?

– Ahogy vesszük, édes Pistukám...

– Cccc...

– ...ahogy vesszük. Ez is ambíció kérdése. Meg hiába vigyáz rá, az ő szénája is csak Csáki szalmája. És ne féljen, nem keverem a dolgokat. Egyébiránt nem csupán hangulatból húzza, húzatja-vonhatja. Még a Sátán sem, aki végzettségére nézve egyébként építész.

– Építész? Megint csak azt mondhatom, hogy jó pap holtig tanul. Ellenben ami a mulatozást illeti: tarthatna egy kicsit hosszabb szüneteket is a nagy dajdajozásban.

– Világos, de ki szereti, ha kiesik a ritmusból a banda?

– Ezt is megértem. A megértés az átkom.

– A szellem embereként ez csak az egyik nyűgje, arany madárkám.

– Akkor jó éjt, kedves brúderem, Johann!

– Nem is mondom, ki vigyázza álmod, édes Pistukám. A cse’bogár koppan, derekunk roppan. De miféle jó éjt éppen? Munkára fel! Néha az az érzésem, te mégse vagy tudós emberek közé való.

– Pályát tévesztettem?

– Néha az a filingem, angyalkám. Szent embernek jobb lennél. Túl puha a dobbantyúd. Márpedig úgy van, hogy aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni. Több és jobb citátummal alá se lehet támasztani ezeket. Legalábbis a magyar poézisból, nem?

– Túl puha a mim? No ezt is majd megvizsgáljuk.

Dr. Faust selypít, és a szemét forgatja újfent.

– Ó, csak ne a nővérkénk előtt. – Elkomolyodik. – Analizáljuk majd. *No doubt*. Újlatinul mondom. Túl sok a herc-smerced. És akkor most hagyjuk. Mert ki túl sokat bizonyít...

– ...semmit se bizonyít.

– *Qui nimium probat, nihil probat* – nyit be a nővér.

A két férfi meglepetten arrafelé kapja fejét, pedig már rég megszokhatták ezeket a hirtelen nővéri belépőket.

– Ágn... – nyel egyet dr. Faust.

Dr. Hatvani:

– Crescencia, maga még mindig itt? Vagy megint itt? Elveszítettem a fonalat.

– Akkora csoda? – vágja rá a nővér. – Hisz imádok hallgatózni. És párdudlépteim vannak. És ahogy Pál apostol tanácsolja, együtt örülök az örülőkkal, s együtt sírok a sírókkal. De ehhez tudnom kell, mi van. Nemde?

– Nem vitás – ismeri el dr. Faust. – Palikánk még nem mondott rosszat. Ha vette, ha ötolte, vagy csak a szájába adták. Nem mondott sok fals dolgot.

Dr. Hatvani:

– Miként az önök von Paulus-Pubikája se. Háborúk arkan-gyala.

– Pálfordulása előtt, vagy annak utána?

Ebben a pillanatban hatalmas csattanás, iszonyatos csöröm-pölés. A nővér felkiált. – Istenem, lőttek!

Dr. Faust kinéz a folyosóra.

– A huzat bevágta az ablakot – jelenti tüstént. – Még a keret is elrepedt.

– A Gonosz Lélek akarata teljesült – bólínt Crescencia nővér.

– Vagy éppen az Úré, ki mögötte toporog rogyant térdekkel, hogy fönt ki ne látsszék – fordul vissza dr. Faust.

– Szóval, elismeri az Úr nagyságát – így dr. Hatvani.

– Miért, mikor nem ismertem el?

Crescencia a homlokát ráncolja. – Az lehet igazából a baj – vélekedik –, hogy valamelyikünk nem mondta végig szívvel-lélelkel az imát.

– Vagy csak halkan tette – tűnődik dr. Faust –, márpedig a mi Urunk se mai gyerek ott a fellegekben. Az ő hallása sem a régi. Főleg amikor a hordókat görgetik körötte. Motyogónak egyébként se érti a szavát senki.

Dr. Hatvani töprengőn:

– Esetleg az van, tényleg, hogy valamelyikünk rejtett vágya okozta a galibát.

– Tanár úr, kérem, kíméljen meg bennünket a filléres lélek-kurkászástól. Könyörgök. Az asszisztens hol maradt?

– Nem ér rá – mondja Crescencia. – Szül valahol. Valószínűleg otthon, dúlája segíti. Ma én vagyok itt az asszisztens.

Dr. Hatvani:

– Hát az aneszteziológus? Ő is szül?

A nővér rezzenéstelen arccal:

– Inkább az lehet, hogy elnyomta az álom valamelyik sarokban.

Dr. Faust:

– Tudom, abban a kis kutricában a partvisok között szokott aludni. Onnan jön a horkolás.

– Így igaz – bólint rá Crescencia.

– Megint belötte magát. Akkor tényleg a Miatyánk erős asszisztenciájára szorulunk ma is – állapítja meg Faust gúnyosan. – De most egyáltalában mi van: estefele vagy hajnal?

Dr. Hatvani nagyot ásít, méghozzá akkorát, hogy ha most meglegyintenék hátulról, kifordulna a feje. – Én sem voltam nyomon az imént. Kicsit kiestem a ritmusból.

– Csitt! – dr. Faust fülel. – Hajnal van – állapítja meg. – A stiglicék már ébredkeznek. Borzolja a kis tollaikat. Még olyan picinyke kis gombóckák, de már készül a dal.

Nővér áhítattal:

– Mindig újakezdődik az élet.

Mentőautó közeledő szirénahangja, Hatvani doktor a nővérhez fordul, sóhajt. – Úgy sejtem, szabad ágyra lesz szükség.

Dr. Faust:

– Vagy üres ládára – súgja gonosz vigyorral, közben mintegy kinéz a közönség felé. – De ne szólj szám, nem fáj fejem! Enkább harapjam el az hosszú, veres, lefetyelő nyelvem.

Dr. Faust düledt szemekkel lefetyel, a nővér megbotránkozva nézi.

11.

Azt is mondják hitehagyott szájak, meséli most, mintegy átvéve a stafétát dr. Hatvani, hogy azért ferde a Szent Korona keresztje, mert beléje csapott a villám.

– Arra gondoltak, hogy a mennykő, nem? – mondja dr. Faust. – Úgy jobban hangzik. Belecsapott a metafizikus hokedlibe, az meg...

Erre megszólal újfent a rádió, ismerős szignál.

– Csitt, hagyjuk a hülyeségeket, figyeljük most inkább az adást – inti le hirtelen Hatvani professzor. – Nekünk szól. Jó fejek készítik, majd utána kommentáljuk. Okos egy valami.

Dr. Faust képtelen befogni a száját.

– Műsornak végül is műsor, ha jobban odafigyelünk, és ha kellőképp felerősítjük... magunkban a jóhiszeműséget, még értjük is. De hogy okos? Meg honnan jön pontosan? Ördögtől való dolog ez is. Szól a rádió... la, la, la... radio gugu, radio blabla.

Ujjait mozgó csórré formálva a szája elé emeli.

– Freddie Mercury énekel.

MVEZ-NŐ: Üdvözlöm önöket... jól tetszenek lenni? (*Recegség hosszan*) Egyes vélemények tehát erről szólnak. Koronánk szerintük – nemcsak a keresztjével, de egész tömegével – veszi a jeleket az égből, továbbá kommunikálni tud. Képes visszaszólni, mérlegelni és végeredményben cselekedni.

MVEZ-FÉRFI: Adóvevő.

MVEZ-NŐ: Pontosán. Ezzel magyarázható az a jelenség, hogy nemegyszer, amikor méltatlan fejre került, valósággal sokkolta az illetőt. És ezzel magyarázható az is, hogy a mi kalapos királyunk, ez a már-már betegesen gyanakvó osztrák férfiú, a titokban nagy terveket szövögető Habsburg-ármány,

II. József, aki inkább az orosz cárral süvegelt, miért nem akarta a fejére húzni. És miből álltak eme földrengető tervek?

MVEZ-FÉRFI: Elsősorban abból, hogy ők ketten egy új bizánci birodalmat hoznak majd létre.

MVEZ-NŐ: Remek válasz, Endrém.

MVEZ-FÉRFI: Csókollak, Juditkám.

– Ez lett volna a nagy plánum? – csodálkozik dr. Faust. – Azt a *hepci-dencijüket!*

– Ezt még nem hallottam, ezt a hepcit... – állapítja meg dr. Hatvani.

– Én sem – így dr. Faust.

MVEZ-NŐ: II. József ugyan e szövetségben a Monarchia menekvését látta, mindazonáltal nem magyarázza tettét, miért próbálta, amíg nála volt, tönkretenni a sajátos magyar jelképrendszerével együtt primán funkcionáló koronánkat. Miért érzett iránta ily heves gyűlöletet, miért próbálta rajta kiélni összes ferde hajlamát? (*Drámai zene kíséretében mondja tovább*) Mert összeférhetetlen népség vagyunk? Nem hívnék az általa körvonalazott fejlődésben az útjában voltunk? Minden rációja ellenére valószínűleg bízott a mágiában, miszerint ha kárt tesz a koronánkban, azzal árt az egész magyar népnek. Átprogramozási kísérlete szerencsére nem sikerült. Nagy kárt tett ugyan, de nem helyrehozhatatlant. A magyar korona továbbra is működőképes, él, lelke van! De pártatlanoknak kell maradnunk, miközben minden véleménynek hangot adunk.

MVEZ-FÉRFI: Így természetesen azokénak is, akik azt vallják, mindig is létezett egy őskeresztény magyar királyság a Kaukázustól délre. Annak területe maga a Kárpát-medence, amelyre koronánk fennhatósága kiterjed, mint egy isteni védőernyő, lámpaernyő, úgy feszül az egész terület fölé.

MVEZ-NŐ: Legalább tízezer éves. Mert mi, magyarok, itt vagyunk, mindenkinél előbb az úgynevezett Aranykor óta. Előtte az Özönvíznek, ami ugyan nagy bajt hozott ránk, de túléltek a zubogó áradást.

(Zene felerősödik, crescendo, fokozatosan elhalkul. A műsor-nak vége.)

– Értem – mondja dr. Faust –, a többiek később jöttek e világra. Szegény megkésett, árva nemzedékek. Elveszett emberek.

Dr. Hatvani a hajába túr.

– Hm.

– Hümmögni lehet.

– Persze – hangzik dr. Hatvani részéről a replika –, én ettől függetlenül hiszek a magyarok Istenében. Meg a Szent Bibliában.

Dr. Faust kajánul mosolyog.

– Isten magyar meg Krisztus is az, nem beszélve a Szentlélekről. Ez három Főmagyar egyben. Hát a Sátán?

– Sátán ördög. Isten isten!

– Isten-isten? Maga koccintani akar...? Mert ez definíciónak gyengécske. Maga a saját farkába harapó kígyó. Huhú! Nem tanult logikát?

Dr. Hatvani utóbbi célzást elereszti a füle mellett.

– Istent szükségtelen definiálni – állapítja meg.

Dr. Faust igazít a pecsétgyűrűjén, megszemléli a művet, majd így szól:

– Persze, persze... szíve joga merevül hinni abban, amiben akar. De hisz abban is, hogy minden rossz újabban egy világ-méretű szabadkőműves összeesküvés eredménye?

– Maradék-talanul nem – válaszolja dr. Hatvani –, bár van benne valami, kedves kolléga. Amennyit tudok róla, a szabad-

kőművesek annyira szabadoknak érzik magukat, hogy elvakultságukban erősen megkérdőjelezzik a Bibliát, hovatovább Krisztus urunk szent és örök jóságát.

Dr. Faust fitymálón legyint.

– Eh... erősen lebutított kép róluk. No de mindegy. Azért ment vissza anno Debrecenbe, hogy egyszer ott önnek szobrot állítsanak?

– Isten mentse meg az embert attól, drága Johann, hogy a saját szobrát nézegesse, akár a saját kőművesei között otthon. Gyilkos dolog, az embernek rombolni támad kedve. Egyébként, ahogy a Pink Floyd együttes is éneklé majd: csupán egy újabb téglá vagyunk a falban. Szobor ide, szobor oda. De mit jelentenek ők is ezer év múlva?

– A Pink Floyd? Vélhetően semmit.

– Mindenesetre se többet, se kevesebbet, mint mi. Egyébként az az igazság, akkora honvágyam volt, hogy a gerincem nem tudta tovább cipelni a förtelmes terhet. Ezért vállaltam inkább az egymásnak keresztbetevős, egymásra mutogatós és köpködős, kondér paradicsomként fortyogó, rotyogó, irigységtől dagadozó, fehér falra fröcsögő... mi még...?

Dr. Hatvani mély levegőt vesz, folytatja:

– ...honi poklot, mert sejthető volt, hogy itt az vár rám. Előbb-utóbb az lesz belőle, mert a legnagyobb úr az irigység. De maga ezt is jól tudja.

– Én nem tudok semmit – vágja rá dr. Faust. – Tanulni igyekszem. Deák vagyok, aki sosem jut el a valódi felismerésig. Akár ha ezer évet kap is még grátisz, kurta az élet. Nincs egy ilyesfajta érzése?

– Néha igen.

Dr. Faust gondolkodik, majd kérdésre nyitja száját.

– Pink Floyd? Olyan remek magyar együtteseik vannak. Egyike hallja-érzi a másikat, eléggé ritka dolog. Ott az örök Demjén Rózsi, valahogy így, hogy *jöjj vissza, vándor*. Vándor?

Tiszta Vogelweide. Bartók csillagánál biztos tünékenyebb, de nagyon bírom.

– Bartók a negyvenegy-harminckettes bolygó. Tudja?

– A mikrokozmoszban?

– A makróban, kolléga! – nevet fel dr. Hatvani.

Megőrizvén nyugalját így dr. Faust:

– Csak vicceltem. Jobban tudom magánál. Mérget vehet rá.

A világ legnagyobb magyar muzsikáló planétája. Bolygó Hungaricus. Crescenciánk, vajh, mit tudhat róla? Asperger-kórját is ismeri?

